

SAMENE —

ET NASJONALT MINDRE-
TALL I NORGE

Det har fallt i min lodd á stuðna en del av de spørsmål og problem som vedrører vårt nasjonale mindretall som omfatter nesten halve Norge fra Trøndelagsfylkene og helt opp til Finnmark. Foruten samene har vi det mer finske folkeslaget deroppe kvenene. Hvis vi skal se gruppene i tall så er det omtrent slik: Norge med 20 000, Sverige 10 000, Finland 2 000 og Sovjetunionen omkring 1500. Vi deler samene inn i to hovedgrupper. De som driver med rein, flytt-samene og de fastboende som har fiskeri, sjøfart og en smule jordbruk som næring. Reinen er jo et fast punkt i den førstnevnte liv. Hittil har det ikke vært noen fare for at flytt-samene ikke skulle få muligheter til å ha viddene for seg sjøl, men etter som naturrikdom, malm, metaller og mineraler utnyttes — de muligheter som finnes i de store skogene, laksen i elvene og ikke minst vannkraften bygges ut så blir det verre med reinen.

Sivilisasjonen med dens mange krav banker på Nordkallotens dør. Samene, dette naturfolket, som gjennom generasjoner har vært vid-denes herrer får hver så god om-stille seg, bli fastboende og arbeide i de andre næringsvegene. Men det er også et annet innflett problem: Samene har sitt eget språk som de har makten å holde levende tross andre bestemmelser for 1930-åra. Man taler om »russifisering» av Finland i begynnelsen av dette århundrede. Det finske folk skulle lære russisk! Det ble det aldri noe av. — Det er ikke fritt, desverre at det også var linjen i Norge før. Samebarna måtte opp på skolen og ble stilt ansikt til ansikt med et helt annet språk enn heime hos far og mor.

Vi vet jo at et folk som ikke greier å holde på et språk for eller senere bukker under i kampen for en mektigere nabo. Vi nevner det, ikke minst fordi dere på Forøyar har greitt å holde på den dyrebare fedrearven. Den voksende forståelsen for samenes problemer har nå også i Norge gjort det mulig i stadig større grad få utgitt skolebøker musikalske, folkeloriske saker og flere bøker på morsmålet. Heldigvis har mange gjeve nordmenn, men også samene sjøl hatt diktere og kunstnere som ved sin innsats har utrettet et kjempearbeide for samenes rettigheter. De har fått sine egne skoler, sin egen samesending og programsekretær i kringkastingen, da naturligvis i Finnmark hvor de fleste samene bor. Ja, en periode har de sogar hatt sin egen stortingsmann.

Fra myndighetenes side er det gjort mange positive ting for å rette på forsømmelser og feil. Det er i samsvar med regjeringens syn å vie våre nasjonale mindretall den oppmerksomhet de har krav på. Kritikken kommer ofte fra borgerlig hold. Men den er meget forsiktig. Og heldigvis full av inn-rømmelser. Det er aktuelt med den ni-årige skolen og dermed spørsmål som direkte berører utdannelsen av lærere i samisk ved universitetet i Oslo. Det er flinke folk og de har hevdet seg godt i arbeidet for at samene skal utvikle sin egen sed og skikk og sjøl velge språk. Mindreverdsstemplet skal viskes ut.

Det er klart at veldige krav vent-ter på sin løsning: Skoleverket, trafikknettet, muligheter for ungdommen til å finne utkomme på sin egen jord. Vi må også ta med oss de verdier som skapes gjennom turisme og husflid, gjennom nye næringsstiltak som bidrar til at vi alle kan bo som brodere og virke som likemenn i alle livets forhold.

Det sør-afrikanske ministren Low har av og til rettet verdens oppmerksomhet mot Norden med beskyldninger om rasediskrimineringer mot samene. Intet ansvarlig og fornuftig tenkende menneske i vårt land må gjøre det slik at denne påstand holder. —

Vi er gjenstand for en rivende utvikling og alt som tjener fredens sak bør få første prioritet. Hos oss og hos dere på Forøyar som jeg engang kalles for fredens øyer. Det het det i en bok jeg leste i Tórshavn.

Fridtjof Diesen.

Maðurin keypir og keypt verður til mannin

Fyrst nøkur orð MANNFÓLKA MILLUM...

Tað er ikki nú sum í gomlum dögum, tá ið ein maður keypti sær klæði onkustaðni, av onkrum slag, við onkrum sniði, onkran lit, fyrri nakran pris.

Nei — maðurin hyggur væl eftir øllum hesum. Dygd, sniði, liti, hvat ið klæðir, og eftir prísinum.

TI HAVA VIT SERHANDIL FYRI MANNFÓLK, soleiðis at vit skulu vera førir fyrri at hava hitt rætta av øllum, soleiðis at maðurin fær nettupp tað, sum hann ynskir sær.

Fyrst er tað tað, sum maðurin keypir sær sjálvur:

KLÆDNINGAR

Enskt, 100 % ullint kamgarn og twist við besta innleggi og bestu seyming.

FRAKKAR

Av teimum vøkrum terylene frakkunum hava vit nú fingið nýggja sending. Stórt úrval av ULSTER-FRAKKUM til dreingir og menn. Frá 204,- kr.

ULLGABARDINUFRAKKAR við og uttan belti. Blair og gráir. Besta enska ullgabardina.

So eru tað jólagávurnar til mannfólk:

Hin kenda Bel-O-fast skjúrtan, sum strýkur seg sjálv, meðan hon verður vaskað.

»Starmount» — heimskend fyrri vakurleika, dygd og fyrri at sita væl. Í nylon: Hvítar, ljósar og myrkar. Í strúkifrium poplin, cottonfast: Hvítar. — »Dera» skjúrtur, hvítar og myrkar.

UNDIRTOY: Sölv-Trico troyggjur og buksur, 52 % ull, 48 % rein bumull. Heitt, sterkt og billigt. B.H.I. interlock, FFFF-merkt, kent fyrri góðsku og snið. »Leoparde undirtoy og norsk net-undirklæði.

»Ambassadore-pyjamas — »Tootale» slobrokkar — »Pyramide» lummatrúklæði (sum kunnu fáast við navnabókstovum i) — Ullintir vestar og troyggjur — handskar — slíps — hálsstrúklæði — hosur, nylon og ullintar, stuttar og langar — Stetson hattar (fleiri slog) — húgvur — selar — mansjettknappar og mangt annað.

Stutt sagt: Alt tað, sum einum mannfólki torvar til at vera væl klætt i øllum lutum.

hjá **KISSA** Tórshavn
ALT TIL MANNFÓLK...

A horninum SVERRISGØTA—TÓRSGØTA (yvirav Fr. Restorff) telefon 1395.

VELJID LISTA A!